

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput III. Plurimæ sunt omissiones culpabiles, ad quas major fidelium pars
vix refelctit, licèt non solùm peccata sint, sed & proximæ plurium aliorum
peccatorum occasiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

2 Neque tunc impotentia à peccato excusat : quia non est antecedens, sed consequens ; nec involuntaria, sed omninò voluntaria : utpote ex perversa ipsius voluntate proveniens. Si tamen de ista perversitate, ademptaque sibi potestate doleret, intra tempus quò horà adhuc recitari possent ; subsequens ommissio externa tunc in se peccatum non esset : utpote per dolorem illum seu resipiscentiam facta in se involuntaria ; tamen ante resipiscentiam contracta fuisset interna ommissionis malitia.

3 Hinc sequitur, quòd iste in foro interno, seu conscientia, non incurreret censuram, si qua foret externa ommissioni annexa. Eam tamen probabilius incurreret in foro externo, id exigente disciplina Ecclesiae ; eò quòd ommissio illa originem haberet ex mala voluntate ; sicut in casu quo voluntariam quis posuisset causam pollutionis, vel occisionis proximi, in ipsum explodendo, vel feminam aut seipsum libidinosè tangendo, licet ante mortem vel pollutionem de eo doleret, nec mortem jam, vel pollutionem impedire valeret, censuram homicidio annexam in foro externo incurreret. Ita Wigens 1. 2. q. 72. a. 6. n. 18. tamen non incurrere putet Escobar 1. 4. n. 242. & 243. referens Sorum, Sanchez, Salas, &c.

4 An etiam pollutio tunc reservata foret, in Religionibus ubi reservatur pollutio voluntaria? Videtur aliquibus quòd non. Tum quia reservatio forum internum respicit. Tum quia non reservatur nisi actus consummatus, qui, in illo casu, non est voluntarius in se, nec in causa : utpote per poenitentiam retractata, anrequam haberet effectum. Aliis ad casum reservatum sufficere videtur actus consummatus in causa, quæ licet jam non amplius voluntaria sit, voluntariè tamen posita fuit. Quidquid de eo sit, foret haud dubiè casus reservatus, si sequeretur ex causa voluntaria non retractata, tamen impediri non posset eà posita. Quia tunc foret in se peccatum, secundum se confitendum ; licet hoc negent Vasquez, Layman, Amicus, &c. hoc in puncto nimis laxè sentientes. Videnda quæ dixi p. 1. cap. 24. & 25.

CAPUT II.

Non omnis actus conjunctus cum ommissione culpabili, etiam impossibilis cum eo qui omittitur, participat malitiam ommissionis, sed ille dumtaxat, qui causa est ommissionis.

5 Ratio est quia sunt plerique actus, qui nullo modo se habent antecederet ad ommissionem, sed merè concomitanter ; nec ad eam se habent per se, sed per accidens, ut sunt illi quos homo vult propter seipfos, non propter ommissionem ; eò quòd homo ita sit comparatus, ut etiam si actus illos non poneret, actum præceptum nihilominus ommitteret. Quo casu cum homo propter illos non omittat facere quod debet, in illis non vult ommissionem. Cur ergo participarent malitiam ommissionis : Tunc so-

lùm eam participarent, dum per eos sibi potestatem adimeret in futurum adimplendi præceptum, casu quo de omittendi voluntate poeniteret. Quia tunc causa foret ommissionis, saltem continuatæ, uti n. 1. declaratum est.

Omnis etiam actus (quàmlibet aliàs bonus) ommissionis malitiam eo ipso participare incipit, quo incipit per se esse causa moralis ipsius. Partim quia fit, quando non debet ; partim quia malum est omne quod per se mali causa est, juxta illud : *Non potest arbor bona fructus malos facere.*

CAPUT III.

Plurima sunt ommissiones culpabiles, ad quas major fidelium pars vix reflexit, licet non solum peccata sint, sed & proxima plurimum aliorum peccatorum occasiones.

Tales sunt ommissiones actuum virtutum, 7 qui necessarii sunt ad actus præceptos aliarum virtutum. Nam ommissio, seu neglectus, v. g. orationis, occasio est lapsus in mortale peccatum, per defectum fortitudinis contra tentationem, juxta illud : *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem.* Rara etiam de Deo cogitatio, frequenter causa est jacturæ divini amoris, qui animæ vita est, quæ sine amore non consistit.

Talis quoque est ommissio, seu neglectus 8 pascendi animam devotâ consideratione veritatum Evangelicarum, aliisque exercitiis pietatis, quibus idem amor inchoatur, nutritur, roboratur, perficitur. Talis denique ommissio & neglectus discendi ea quæ ad proprium cuiusque statum pertinent, sicut & neglectus cavendi à vita dissipata, irregulari, laxiore, sine poenitentia, sine vigili sui custodia, sine cura corrigendi venialia. Cum tali namque vita divinus amor vix aut ne vix quidem subsistere potest. Peccator proinde censendus non est ex toto corde ad Deum conversus, nisi in eo se emendet, correctisque negligentis istis, vitæ christianæ exercitia, iis contraria, sedulo amplexus fuerit.

Et quid hinc confectarium est, nisi quòd 9 seipfos decipiunt Christiani multi, quibus cura non est, nisi cavere à criminibus grossioribus & corporalibus, non autem à spiritualibus, à superbia utique & sæculi deliciis ac vanitatibus? Fateor nihilominus inter occasiones grossiorum criminum, ommissionesque actuum supradictorum, istud esse discriminis, quòd priores ut plurimum conjunctæ sint cum mortali peccato ; ommissio verò exercitii præfatarum virtutum, tamen non parvi ad salutem sint momenti, sic consideranda non sit, quasi unaquæque ommissio in particulari censenda sit proxima peccati mortalis occasio ; & ideò poenitens ob eam absolutione censendus non est indignus, nisi negligentia tanta fuerit, ut argumento sit, animam notabiliter deficere in studio salutis, curaque divini amoris, atque

arque christianæ perfectionis, conformiter ad ea quæ dixi p. 1. cap. 20.

CAPUT IV.

Non datur pura omisso voluntaria absque omni voluntatis actu; si tamen sine eo daretur omisso voluntaria actus præcepti, culpabilis esset.

10 **R**atio prioris partis est, quia voluntas hominis vigilantis semper aliquid amat. *Rationalis namque animus sine dilectione esse non potest*, ait Leo Papa serm. 5. de jejun. 7. mens. Et, ut Augustinus dicit in Psal. 31. *amor vacare non potest in anima amantis*. Ergo voluntas hominis vigilantis numquam esse potest sine omni actu.

11 Ratio posterioris partis est, quia omisso actus præcepti esse nequit voluntaria, nisi voluntas sit causa moralis ipsius. Eo ipso verò quo causa est moralis ipsius, omisso ipsi imputatur.

CAPUT V.

Exponuntur tres cause, à peccato subinde excusantes.

12 **C**ausæ illæ sunt metus, impotentia, ignorantia, quæ quando excusent vel non excusent, operosè exponendum est. Sed antè

Observandum 1°. metum alium esse levem, alium gravem, seu cadentem in virum constantem. Porro vir constans ab inconstante in duobus distinguitur, ait S. Thomas in 4. dist. 29. q. 1. a. 2. *Primò quantum ad qualitatem periculi quod timeatur: quia constans vir sequitur rationem rectam, per quam scit quid pro quo sit dimittendum, vel faciendum. Semper autem minus malum, vel majus bonum eligendum est. Et idèo constans ad minus malum sustinendum cogitur metu majoris mali; non autem cogitur ad majus malum, propter metum minoris mali. Sed inconstans cogitur ad majus malum propter metum minoris mali, sicut ad peccatum, propter metum corporalis pena...* Secundo, distinguitur constans quoad estimationem periculi imminenti: quia constans non nisi ex forti estimatione & probabili cogitur; sed inconstans ex levi. Unde Prov. 28. *„fugit impius nemine persequente. „Mala autem gravia, quibus vir constans flecti potest, sunt mors, verbera, debonestatio per stuprum, & servitus.*

13 Metus itaque gravis, sive cadens in virum constantem, duo requirit, scilicet periculi seu mali apprehensi magnitudinem, & evadendi magnam difficultatem, vel impossibilitatem. Si enim magnum malum facile vitari queat, à viro forti metuendum non est. Attendenda nihilominus est personarum conditio: quia eadem ab omnibus exigenda non est constantia, v. g. non eadem à femina, quæ à viro.

14 Attendendum etiam, metum esse posse vel ab intrinseco, propter apprehensionem alicujus mali; vel ab alia persona justè vel injustè incussum.

Tom. I.

Observandum 2°. impotentiam aliam esse absolutam & omnimodam, aliam secundum quid. Aliam antecedentem & involuntariam, aliam consequentem & voluntariam, seu à libera voluntate profluentem. Impotentia absoluta & omnimoda ad servanda Dei præcepta in nullo homine rationis ulum habente saltem viatore reperitur. Quia nihil absolute impossibile Deus jubet, sive justis, sive peccatoribus; sed si qua in peccatoribus est impotentia ad ea servanda, ea est secundum quid, eaque voluntaria, non involuntaria. Ad cujus evidentiam

Observandum 3°. quòd cum impotentia nihil aliud sit nisi defectus potentia, totplex impotentia est, quoruplex potentia defectus. Potentia verò hominis, ratione utentis, ad præcepta implenda, quadruplex est. Una remota, quæ libero arbitrio naturalis est, & intrinseca. Altera propinqua & supernaturalis, quæ habetur per gratiam actualem illustrantem intellectum, & excitantem voluntatem ad bonum, quæ sufficiens dici potest, non Molinisticè, sed Thomisticè. Tertia propinquo, quæ habetur per gratiam & charitatem habituales, quam frequenter gratia actualis excitans comitatur. Quarta proxima & completa (sine qua priores non complectuntur omnia ad agendum necessaria) & ista pro hoc statu habetur per solam gratiam per se efficacem. Omnes istæ potentia excludunt impotentiam absolutam & omnimodam, uti per se patet.

Observandum 4°. ignorantiam esse carentiam scientia, seu cognitionis, in subiecto capaci. Divisionem ipsius 1°. in antecedentem, concomitantem, consequentem. 2°. in ignorantiam juris, facti, & pœnæ. 3°. in voluntariam & involuntariam. 4°. in affectatam, crassam & levem, vide supra lib. 1. cap. 14.

Solum hinc exponenda est quinta divisio in ignorantiam puræ negationis, privationis, & prava dispositionis. Ignorantia puræ negationis, est quæ ignoratur id quod sciri non debet, v. g. jura maritalia à Moniali, jus Canonicum à rustico, &c. Ignorantia privationis est quæ ignoratur id quod sciri debet, v. g. Symbolum fidei ab adulto Christiano. Ignorantia prava dispositionis est judicium erroneum, quo, absque probabili fundamento cum crassa imprudentia approbamus falsa pro veris. Est proinde error theologicus, in eo differens à philosophico, quòd philosophicus accipitur pro quocumque judicio falso.

Ignorantiam voluntariam cum vincibili plerique confundunt, involuntariam cum invincibili. Sed de ea aliter philosophantur, qui ignorantiam vincibilem eam solam vocant quæ vel solo studio & inquisitione intellectus superari potest, vel saltem per gratiam ordinariam; invincibilem verò, quæ nec solo studio & inquisitione intellectus vinci potest, nec per gratiam ordinariam. Quòd si hoc pacto vinci nequeat speculativè, benè tamen practicè, hoc sensu quòd adhibita debita diligenti